Lietas arhīva Nr. AA43-0736-24/7
ECLI:LV:ADAT:2024:1003.A420176320.20.S
Lieta Nr. A420176320, AA43-0736-24/7

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024. gada 3. oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Valda Zommere, tiesneši Ilze Amona un Kaspars Berķis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldei sagatavot projektu par vietējās nozīmes arhitektūras pieminekļa izslēgšanu no Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 17. decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējam /pers. B/ pieder nekustamais īpašums /adrese/. Šajā īpašumā atrodas vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis „Dzīvojamā māja – pansija" (valsts aizsardzības Nr. /numurs/), kuru veidoja dzīvojamā māja (turpmāk – objekts), bet šobrīd tā ir demontēta un saglabātas tikai atsevišķas detaļas.

Pieteicējs vērsās Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldē (turpmāk – pārvalde), lūdzot atzīt objektu par bojāgājušu un ierosināt tā izslēgšanu no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta (turpmāk – saraksts), kā arī izlemt jautājumu par demontēto detaļu nodošanu atbildīgajai iestādei.

Ar pārvaldes 2020. gada 8. aprīļa lēmumu Nr. /numurs/ (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) kā administratīvā akta galīgo noformējumu atteikts izslēgt objektu no saraksta. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[1.1] Ir saglabājusies konkrētā objekta vieta un zemesgabala vide, kā arī objekta autentiskās detaļas; objektu ir iespējams restaurēt, izmantojot pieejamos objekta uzmērījumus un izstrādāto arhitektoniski mākslinieciskо inventarizāciju, kā arī lietojot oriģinālam atbilstošus materiālus, paņēmienus vai tehnoloģijas.

[1.2] Tā kā objekts dabā tā oriģinālajā vietā nav saglabājies, taču izjauktā stāvoklī saglabājušās tā detaļas, pārvalde atzīst to par kustamu pieminekli līdz brīdim, kad pieteicējs atjaunos vēsturisko ēku. Konkrētajā situācijā objekta nozīme ir vairāk no pilsētbūvnieciskā aspekta, ielas ainavai jāatgūst tās raksturs ar vēsturiskās ēkas tēlu. Objekta atjaunošana iespējama arī mazākā apjomā, piemēram, pieļaujamas verandas apjoma izmaiņas.

[2] Pieteicējs iesniedza tiesā pieteikumu par pienākuma uzlikšanu pārvaldei sagatavot saraksta grozījumu projektu par objekta izslēgšanu no saraksta. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Pieteicējs apšauba pārvaldes 2018. gada 12. oktobrī izdoto norādījumu Nr. /numurs/ (turpmāk – norādījumi) par objekta izmantošanu un saglabāšanu aktualitāti. Pārvaldei ir jārēķinās ar faktisko situāciju, kas saistīta ar 2009. gadā notikušo ugunsgrēku un objekta demontāžas projekta realizāciju 2014. gadā.

Pārvalde nav ņēmusi vērā trūkumus demontāžas projekta īstenošanā – pilnīgi iznīcināti objekta pamati un demontēts ievērojami mazāks detaļu skaits. Bez ievērības atstāta arhitekta rekomendācija par objekta nojaukšanu. Tas ir tiesiskuma principa pārkāpums.

[2.2] Pārvalde grib piespiest pieteicēju uzbūvēt jaunu būvi, tomēr iespējamā ēkas replikas veidošana neatbilst kultūras pieminekļa pazīmēm, jo īpaši apstākļos, kad ēkas gleznainākā daļa (jumta frontoni divstāvu apjomā) nav saglabājušies un valsts un pašvaldības arhīvos nav datu par sākotnējo projektu. Tādējādi ir pārkāpts samērīguma princips. Objekts kā pilnvērtīgs piemineklis jau desmit gadus neatrodas zemesgabalā. Tas neliecina par sabiedrības īpašu interesi objekta atjaunošanā.

[2.3] Turpmāka demontēto detaļu glabāšana citā pieteicēja īpašumā pārkāpj pieteicēja tiesības uz īpašumu, jo neļauj izmantot dzīvojamo ēku paredzētajiem mērķiem.

[2.4] Valsts finansiāli neatbalsta objekta restaurāciju. Tieši otrādi – piemineklis kā jauna ēka zaudē noteiktus atvieglojumus.

[2.5] Pārvalde atzina objektu par dabā neesošu būvi, bet neizslēdza to no saraksta. Pārvalde uzskatīja, ka objekts ir kustams kultūras piemineklis. Jautājums par objekta demontēto detaļu nodošanu atbildīgai iestādei vispār netika risināts.

[2.6] Ar Kultūras ministrijas 1998. gada 29. oktobra rīkojumu Nr. 128 „Par valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu" (turpmāk – rīkojums Nr. 128) objekts izveidots kā nekustams kultūras piemineklis, taču ar pārsūdzēto lēmumu objektam noteikts kustama pieminekļa statuss. Tas neatbilst Ministru kabineta 2003. gada 26. augusta noteikumu Nr. 473 „Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta" normām.

Pieteicējam ir tiesības uzbūvēt jaunu ēku atbilstoši Jūrmalas pilsētas vispārējiem apbūves principiem valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļa teritorijā.

[2.7] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 10. februāra spriedumu lietā Nr. /adrese/ Jūrmalas pilsētas domei uzlikts pienākums izsniegt pieteicējam izziņu par objekta neesību dabā. 2020. gada 7. aprīlī objekts kā būve tika dzēsts no zemesgrāmatas. Tas ir priekšnoteikums objekta izslēgšanai no saraksta.

[3] Pārvalde paskaidrojumā par pieteikumu to neatzīst, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus paskaidrojot turpmāko.

[3.1] Ja pieteicējs nepiekrita, ka objekta demontētās daļas ir saglabājamas, konservējamas un pēc tam atvietojamas fasādēs, tad pieteicējs bija tiesīgs apstrīdēt norādījumus. Pieteicējs to nedarīja, norādījumi viņam ir saistoši. Izskatāmas lietas ietvaros norādījumi nav pārskatāmi.

[3.2] Ar pārsūdzēto lēmumu netika grozīts rīkojums Nr. 128. Ar to tika precizēts objekta stāvoklis, ņemot vērā konkrētos faktiskos apstākļus – objekta kā vienota un vesela nekustama kultūras pieminekļa faktisku neesību dabā – tikai līdz brīdim, kad šī situācija mainīsies atbilstoši norādījumos noteiktajam pienākumam. Līdz ar objekta atjaunošanu jaunbūvei būtu atstājams kultūras pieminekļa statuss. Pārvaldes mērķis ir saglabāt kultūras mantojumu nākamajām paaudzēm, katrs mazākais elementa zaudējums ir zaudējums sabiedrībai.

[3.3] No kultūras pieminekļa statusa izrietošs aprobežojums ir samērīgs, ņemot vērā sabiedrības interesi saglabāt (atjaunot) kultūras pieminekli kā kultūrvēsturisku un izglītojošu liecību par Jūrmalas vēsturiskajai apbūvei raksturīgu celtni, ko konkrētajā vietā raksturo pilsētas iedzīvotāju vajadzībām celtas villas un savrupnami.

[3.4] Lai nodrošinātu samērīguma principa ievērošanu, likumdevējs ir paredzējis veidus, kādos tiek kompensēti valsts aizsardzībā esošo objektu īpašnieku tiesību ierobežojumi.

[3.5] Pieteicējs, iegādājoties objektu, bija informēts par aprobežojumu, ka ēkām un būvēm saglabājams sākotnējais arhitektoniskais izskats un nodrošināma nepieciešamā restaurācija, jo tas ierakstīts zemesgrāmatā.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 17. decembra spriedumu pieteicēja pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] Objekts kā vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis ir sarakstā jau kopš pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu beigām. Ar rīkojumu objekts atkārtoti apstiprināts sarakstā kā vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis „Dzīvojamā māja – pansija" ar valsts aizsardzības Nr. /numurs/. 2009. gadā notikušā ugunsgrēka un 2014. gadā veiktā atlikušās ēkas daļas demontāžas projekta dēļ ir saglabājusies tikai daļa no objekta autentiskajām detaļām. Autentiskās detaļas ir marķētas un nemainīgā veidā kopš 2014. gada tiek uzglabātas zemesgabalā /adrese/, esošajā ēkā (kadastra apzīmējums /numurs A/), kuras īpašnieks arī ir pieteicējs.

[4.2] Ņemot vērā, ka daļa objekta autentisko detaļu ir saglabājušās un objektu ir iespējams atjaunot, nevar atzīt, ka objekts pilnībā zaudējis kultūras pieminekļa vērtību, kas saskaņā ar likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 15. pantu būtu pamats pārvaldes priekšlikumam par objekta izslēgšanu no saraksta iesniegšanai kultūras ministram.

[4.3] Tiesa atzina, ka pārsūdzētajā lēmumā norādītais, ka pārvalde atzīst objektu par kustamu pieminekli līdz brīdim, kad pieteicējs atjaunos vēsturisko ēku, ir tikai konkrētā brīža faktiskajos apstākļos balstīts novērojums.

Sagaidāms, ka pieteicējs kā objekta īpašnieks pildīs tam saistošos norādījumus un atjaunos objektu tā sākotnējā veidolā, izmantojot saglabātās autentiskās detaļas. Turklāt pārvalde ir piekritusi akceptēt arī atkāpes no objekta sākotnējā veidola atveidošanas, tādējādi pielāgojoties arī pieteicēja vēlmēm.

Pārsūdzētais lēmums nav pretrunā rīkojumam. Objektam, kaut arī šobrīd ir saglabājušās tikai atsevišķas tā autentiskās detaļas, ir kultūras pieminekļa vērtība. Līdz ar to nav pamata to izslēgt no saraksta.

[4.4] Zemesgrāmatā nekustamajam īpašumam, kurā atradās objekts, jau kopš 1994. gada ir noteikts apgrūtinājums – ēkām un būvēm saglabāt sākotnējo arhitektonisko izskatu un nodrošināt nepieciešamo restaurāciju. Tādējādi, jau iegādājoties nekustamo īpašumu, pieteicējam bija jāapzinās, ka, veicot jaunu būvniecību (restaurējot ēkas) nekustamajā īpašumā, viņam būs jāievēro noteiktais apgrūtinājums.

[4.5] Ja pieteicēju neapmierināja viņam uzliktie pienākumi, pieteicējs tos bija tiesīgs apstrīdēt un pārsūdzēt. Tā kā pieteicējs to nedarīja, pieteicējam ar tiem ir jāsamierinās. Izskatāmās lietas ietvaros norādījumi un no tiem izrietošie pieteicēja pienākumi nav pārskatāmi.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 17. decembra spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[5.1] Pieteicējs nepiekrīt spriedumā izdarītajiem secinājumiem.

[5.2] Pirmās instances tiesas rīcība, ignorējot pieteicēja lūgumu un atsakoties novērtēt jaunus faktus kā pamatojumu norādījumu atcelšanai, neatbilst tiesiskuma un privātpersonas tiesību ievērošanas principiem. Pieteicējs pārvaldē vērsās ar lūgumu, kas pēc būtības un satura atbilst Administratīvā procesa likuma 87. panta normām. Tomēr pārvalde pieteicēja 2019. gada 11. oktobra un 2020. gada 3. janvāra iesniegumus neuzskatīja par lūgumiem administratīvo procesu uzsākt no jauna.

[5.3] Tiesai nav speciālu zināšanu, lai atzītu autentisko detaļu pietiekamību objekta atjaunošanai. Arhitektes /pers. C/ ziņojums par objekta gleznaināko daļu pazaudēšanu un arhīvu materiālu trūkumu bija jāizmanto kā prioritārs neatkarīgs ekspertīzes atzinums.

[5.4] Pārbūvi (rekonstrukciju) un restaurāciju var veikt tikai ekspluatācijā nodotām būvēm vai zemesgrāmatā reģistrētām būvēm. Ņemot vērā, ka objekts kā būve 2020. gada 7. aprīlī tika dzēsts no zemesgrāmatas, tiesas secinājumi pārkāpj tiesiskuma principu.

[6] Pārvalde paskaidrojumā par apelācijas sūdzību uzskata to? par nepamatotu, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[6.1] Administratīvā procesa uzsākšana no jauna pati par sevi ietekmē tiesisko noteiktību un jau pabeigtu procesu, tādēļ tādu procesu pārskatīšanai un uzsākšanai no jauna ir jābūt objektīvi pamatotai un motivētai.

No pieteicēja iesnieguma, kurā viņš lūdza izslēgt objektu no saraksta, nepārprotami nevarēja izsecināt to, ka iestādei arī tika pieteikts lūgums pārskatīt jau izdotus un spēkā stājušos norādījumus. Vēl vairāk, šāds „nepārprotami neizteiktais" lūgums nebija pietiekoši motivēts, proti, iestāde objektīvi nevarēja noteikt pieteicēja iesniegumu kā lūgumu uzsākt administratīvo procesu no jauna uz jauniegūtu pierādījumu pamata.

Tas vien, ka pieteicējs bija vērsies pārvaldē ar iebildumiem saistībā ar objektu un tā esību sarakstā, neuzliek pienākumu šādu vēršanos interpretēt kā lūgumu pārskatīt visus pieteicējam saistībā ar objektu izdotos lēmumus.

Pieteicēja norādītā jauniegūtā informācija nav uzskatāma par jaunu, jo, pirmkārt, pieteicējam jau objekta iegādes brīdī būtu bijis pilnvērtīgi jāiepazīstas ar iegūstamo īpašumu un tā kopējo tehnisko stāvokli, īpaši ņemot vērā zemesgrāmatā nostiprināto pienākumu saglabāt ēku arhitektonisko izskatu. Otrkārt, objekta arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija, uz kuru atsaucas pieteicējs, arī nav uzskatāma par jaunatklātu pierādījumu, jo šis dokuments ir sastādīts vairākus gadus pirms pieteicējs iegādājās objektu, kā arī ilgstoši ir bijis pārvaldes rīcībā.

[6.2] Arhitektes /pers. C/ novērtējums nav izmantojams kā prioritārs novērtējums, jo tiesai jāizvērtē visi lietā esošie pierādījumi kopumā, nevis būtu jādod priekšroka vienam konkrētam viedoklim.

[6.3] Fakts, ka ēka neeksistē dabā, neietekmē valsts aizsargājama kultūras pieminekļa statusu.

[6.4] Jebkuras ēkas būvniecības un atjaunošanas gadījumā pieteicējam ir pienākums saglabāt pilsētbūvniecības piemineklim raksturīgo vēsturisko apbūvi, saglabāt iepriekšējās ēkas būvapjomu.

[6.5] Pēc ugunsgrēka objekts ir tādā veidolā, ka bija iespējams to uzmērīt, kas savukārt deva iespēju pēc objekta demontāžas to atveidot atbilstoši uzmērījumiem.

Nepamatota ir arī pieteicēja atsaukšanās uz vienlīdzības principa pārkāpumu, jo pārvalde līdzīgos gadījumos ir rīkojusies konsekventi. Piemēram, ugunsgrēkā 1999. gadā cieta arī vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis ar valsts aizsardzības Nr. /numurs/. Arī šajā gadījumā pēc ugunsgrēka tika veikta atlikušā ēkas apjoma uzmērīšana un demontāža, bet pats objekts nav izslēgts no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta.

[7] Papildu paskaidrojumos pieteicējs paskaidro turpmāko.

[7.1] Spriedumā lietā Nr. 420255419 tiesa konstatēja, ka objekta izslēgšana no saraksta ir pārvaldes kompetences jautājums, savukārt būves neesības atzīšana ir Jūrmalas pilsētas būvvaldes kompetences jautājums, tādējādi sadalot tiesības un pienākumus starp divām iestādēm. Tāpēc fakta par būves neesību konstatācija ir tikai priekšnosacījums objekta izslēgšanai no saraksta, un tas jāņem vērā gala lēmumā, ievērojot tiesiskuma un samērīguma principus.

[7.2] Pārvaldes paskaidrojumi par situāciju ar vietējās arhitektūras pieminekli ar valsts aizsardzības Nr. /numurs/, kas arī cietis ugunsgrēkā neliecina par vienlīdzības principa ievērošanu. Fakts, ka 22 gadu laikā nodegušās ēkas vietā joprojām ir tukšums, apstiprina, ka pārvalde neievēro privātpersonu tiesības un samērīguma principu.

[8] Izskatījusi lietu sakarā ar pieteicēja apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2021. gada 29. aprīļa spriedumu pieteikumu noraidīja. Par šo spriedumu pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību.

Ar Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2024. gada 22. februāra spriedumu atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2021. gada 29. aprīļa spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

[9] Pārvalde viedoklī par Senāta spriedumu norāda, ka atbilstoši likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" pārejas noteikumu 5. punktam tā pārskatīja valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļauto kultūras pieminekļu statusu, izvērtējot šo pieminekļu atbilstību reģiona vai vietējās nozīmes kultūras pieminekļa kritērijiem. Minētais likums paredz, ka pārvērtēšanas process tiek veikts tikai pašiem valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem, respektīvi, tādiem objektiem, kuriem katram atsevišķi piešķirts valsts aizsardzības numurs. Pārvērtēšana attiecas arī uz pilsētbūvniecības pieminekļiem, taču šādi kultūras pieminekļi tiek vērtēti kā kopums – tiek vērtēta pilsētbūvnieciskā struktūra, vēsturiskā kvartālu un ielu plānojuma principu saglabātība, apzaļumojuma sistēma, vēsturiskās apbūves īpatsvars u.c. tieši pilsētai kā kopumam raksturīgi parametri. Pilsētbūvniecības pieminekļu vērtības grupas pārvērtēšanas procesā netiek izvērtēta katra būve, kas atrodas pilsētbūvniecības pieminekļa teritorijā.

Objekts ir vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis. Lai arī ēka ir demontēta, tomēr tai ir būtiska loma Jūrmalas koka vēsturiskās apbūves kontekstā. Tās vērtību veido ēkas vēsturiskais vizuālais tēls pilsētvides ainavā, Jūrmalai raksturīgās 20. gs. sākuma koka arhitektūras risinājums, publiski uztveramās ēkas daļas fasāžu kompozīcija, ko atjaunot ir iespējams, izmantojot oriģināli saglabājušos elementus un apdares detaļas. Kultūras pieminekļa statuss ir vienīgais juridiskais instruments, ar kura palīdzību iespējams atjaunot ēkas vizuālo tēlu, tādā veidā neļaujot mazināt vēsturiskās koka apbūves īpatsvaru Jūrmalā, kas no precedenta viedokļa kļūst arvien nozīmīgāk.

[10] Pieteicējs viedoklī par Senāta spriedumu norāda turpmāko.

[10.1] Senāta izdarītie secinājumi kopsakarā ar arhitektes /pers. C/ ziņojumā norādīto ir pietiekami, lai apmierinātu pieteicēja pieteikumu.

[10.2] Tiesa iepriekš nav analizējusi citas iespējas, ar kādām var sasniegt lietderīgu rezultātu.

[10.3] Tiesai būtu jāizvērtē pieteicēja kasācijas instances tiesai iesniegtie pierādījumi samērīguma un vienlīdzības principu pārkāpuma kontekstā.

[10.4] Pārvaldes atsauce uz Eiropas konvencijas arhitektūras mantojuma aizsardzībai (turpmāk – Konvencija) 3. un 4. panta regulējumu nav jāskata atrauti no Konvencijas 6. panta. Ņemot vērā, ka Latvija sniedz atbalstu pieminekļu privātīpašniekiem tikai pieminekļu uzturēšanas ziņā, bet nekādā veidā nepiedalās privāto pieminekļu atjaunošanas pasākumos, objekta saglabāšana sarakstā nav samērīga un neatbilst Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[12] Ar Senāta 2024. gada 22. februāra spriedumu atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2021. gada 29. aprīļa spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 350. panta pirmo daļu tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

Apgabaltiesa, taisot šo spriedumu, ņem vērā atziņas, kas izteiktas Senāta 2024. gada 22. februāra spriedumā šajā lietā (Nr. SKA-23/2024).

[13] Likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 15. pants noteic: ja objekts pilnībā zaudējis kultūras pieminekļa vērtību, pārvalde iesniedz kultūras ministram apstiprināšanai priekšlikumu par attiecīgā objekta izslēgšanu no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta. Kultūras piemineklis tiek izslēgts no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Patlaban šo kārtību noteic Ministru kabineta 2021. gada 26. oktobra noteikumi Nr. 720 „Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi" (noteikumi Nr. 720), kas ir spēkā no 2022. gada 1. janvāra (pārsūdzētā lēmuma izdošanas laikā – Ministru kabineta 2003. gada 26. augusta noteikumi Nr. 473 „Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta").

Noteikumu Nr. 720 16. punkts cita starpā paredz, lai objektu izslēgtu no kultūras pieminekļu saraksta likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 15. pantā paredzētajā gadījumā un kārtībā, pārvalde sagatavo atbilstošu grozījumu projektu, kurā norāda šai punktā minēto informāciju, tostarp pamatojumu objekta izslēgšanai no kultūras pieminekļu saraksta.

Izskatāmajā lietā ir strīds par likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 15. panta interpretāciju un piemērošanu, proti, vai konkrētajā gadījumā ir konstatējami tiesību normā paredzētie priekšnoteikumi objekta izslēgšanai no saraksta.

Pieteicējs vērsies pārvaldē, lūdzot atzīt objektu par bojāgājušu un ierosināt tā izslēgšanu no saraksta, jo, tā kā objekts dabā nepastāv, nav konstatējams pamats tā saglabāšanai sarakstā. Savukārt pārvalde uzskata, ka šāds pamats joprojām pastāv, jo objekts pilnībā nav zaudējis kultūras pieminekļa vērtību.

[14] Objekts kā vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis ir sarakstā jau kopš pagājušā gadsimta deviņdesmito gadu beigām. Ar rīkojumu Nr. 128 objekts atkārtoti apstiprināts sarakstā kā vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis „Dzīvojamā ēka – pansija" ar valsts aizsardzības Nr. /numurs/. No sarakstā ietvertās informācijas secināms, ka tas ir *nekustams* kultūras piemineklis – dzīvojamā ēka – pansija –, kas pieskaitāms pie arhitektūras tipoloģiskās grupas pieminekļiem. No norādītā par objektu kā nekustamu kultūras pieminekli – dzīvojamo ēku – un tā atrašanās vietu izriet, ka tas ir pilsētvides objekts, līdz ar to objekta kā kultūras pieminekļa vērtību veido arī pilsētbūvniecības aspekts. Objekts atrodas nekustama kultūras pieminekļa „Vaivaru–Asaru–Mellužu–Pumpuru–Jaundubultu vasarnīcu rajons" (iekļauts sarakstā ar Nr. /numurs/) teritorijā, kas ir pilsētbūvniecības tipoloģiskajai grupai piederošs kultūras piemineklis.

2009. gadā notikušā ugunsgrēka un 2014. gadā veiktās atlikušās ēkas daļas demontāžas dēļ objekts šobrīd dabā nepastāv, bet ir saglabājusies daļa no objekta autentiskajām detaļām. Autentiskās detaļas ir marķētas un kopš 2014. gada tiek uzglabātas zemesgabalā /adrese/, esošajā ēkā (kadastra apzīmējums /numurs A/), kuras īpašnieks arī ir pieteicējs (*lietas 1. sējums 13.–19. lapa, 2019. gada 30. oktobra apsekošanas akts Nr. AA-182/2019, lietas 1. sējums 79.–81. lapa*).

2011. gadā ir izgatavoti objekta uzmērījumu rasējumi un veikta objekta arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija (*lietas 1. sējums 97.–156. lapa*).

Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka ir saglabājusies konkrētā objekta vieta un zemesgabala vide, kā arī objekta autentiskās detaļas; objektu ir iespējams restaurēt, izmantojot pieejamos objekta uzmērījumus un izstrādāto arhitektoniski mākslinieciskō inventarizāciju, kā arī lietojot oriģinālam atbilstošus materiālus, paņēmienus vai tehnoloģijas.

[15] Senāts spriedumā izskatāmajā lietā norādīja, ka pieteicēja arguments par to, ka pansija būtu izslēdzama no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta tikai tāpēc vien, ka tā ir bojāgājusi un demontēta, nav pareizs. Kā to pamatoti konstatēja tiesa, likumā ietvertais kritērijs valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa statusa zaudēšanai ir objekta pilnīga kultūras pieminekļa vērtības zaudēšana. Arī dabā vairs neesošam objektam kaut vai daļēji joprojām var saglabāties kultūras pieminekļa vērtība un attiecīgi sabiedrības interese saglabāt tam noteikto kultūras pieminekļa statusu un ar to saistītos īpašuma tiesību aprobežojumus. Tāpat arī nav pieļaujams, ka no objektam noteiktā kultūras pieminekļa statusa varētu atbrīvoties, to sabojājot vai iznīcinot. Likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 15. pants kā kritēriju kultūras pieminekļa statusa saglabāšanai izvirza kaut vai daļēji saglabājušos kultūras pieminekļa vērtību. Savukārt kultūras pieminekļa vērtība ir atkarīga, pirmkārt, no paša objekta īpašībām, un, otrkārt, no izpratnes par to, kādu sabiedrības interešu dēļ ir nepieciešama konkrētā objekta aizsardzība. Tādējādi lēmums par to, vai objekts ir izslēdzams no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta, ir atkarīgs no tā, vai objekts nav zaudējis un ir saglabājis tās īpašības, kuru dēļ tas atzīts par kultūras pieminekli, kā arī no tā, vai šīs īpašības joprojām ir atzīstamas par tādām, kas prasa aizsardzību ar kultūras pieminekļa statusa palīdzību. Līdz ar to likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 15. panta piemērošanai nepieciešams noteikt objekta īpašības, kas varētu pamatot tā saglabājušos vērtību kā kultūras piemineklim, un izvērtēt sabiedrības interesi turpināt aizsargāt attiecīgo objektu kā kultūras pieminekli.

[16] Likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 2. pants paredz, ka ir divi kultūras pieminekļu veidi – kustami un nekustami. Tāds atsevišķs objekts kā ēka ir atzīstams par nekustamu kultūras pieminekli (pirmās daļas 1. punkts). Savukārt tādi atsevišķi objekti kā nekustamo pieminekļu elementi ir atzīstami par kustamu kultūras pieminekli (pirmās daļas 2. punkts). Par kultūras pieminekļiem atzīstami gan savā sākotnējā izskatā saglabājušies objekti, gan to atsevišķas daļas un fragmenti (panta otrā daļa).

Senāts spriedumā izskatāmajā lietā no šā panta secināja, ka no tā, vai par aizsardzības vērtu ir atzīstama visa ēka vai tikai atsevišķi ēkas elementi, ir atkarīgs kultūras pieminekļa veids. Savukārt kultūras pieminekļa veids ir būtisks kultūras pieminekli raksturojošs apstāklis, no kura secīgi izriet vairāki ar tā aizsardzību saistītie jautājumi.

Objekts ir iekļauts valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā kā nekustams kultūras piemineklis. Vienlaikus objekts kā ēka ir demontēts, saglabājot tikai daļu no tā autentiskajām detaļām. Pārvalde pārsūdzētajā lēmumā ir norādījusi, ka objekts atzīstams par kustamu pieminekli līdz brīdim, kad pieteicējs atjaunos vēsturisko ēku.

Tādējādi sākotnēji par aizsargājamu objektu tika atzīta ēka, savukārt šobrīd pansija kā ēka vairs nepastāv un ir saglabāti tikai atsevišķi tās elementi – demontētās detaļas. No minētā secināms, ka objekts pēc pansijas demontāžas nav saglabājis tās īpašības, kuru dēļ savulaik tas atzīts par nekustamu kultūras pieminekli, proti, objekts šobrīd vairs neatbilst tādam īpašību kopumam, kas nepieciešams nekustamam kultūras piemineklim, par ko liecina arī pārsūdzētajā pārvaldes lēmumā norādītais: „pārvalde, apzinoties, ka objekts tā oriģinālajā vietā nav saglabājies, taču izjauktā stāvoklī saglabājušās tā detaļas, atzīst to par kustamu pieminekli līdz brīdim, kad iesniedzējs atjaunos vēsturisko ēku" *(lietas 1. sējuma 40. lapa*).

Senāts atzina, ka nav pamatots tiesas secinājums, ka minētajam pārvaldes konstatējumam izskatāmajā lietā ir nozīme tikai kā šā brīža faktiskajos apstākļos balstītam novērojumam. Tā kā kultūras pieminekļa veids (kustams vai nekustams) ir viens no kultūras pieminekli raksturojošajiem apstākļiem, tam, vai objekts joprojām ir saglabājis konkrētajam kultūras pieminekļa veidam nepieciešamās īpašības, ir nozīme, vērtējot, vai objekts nav zaudējis tās īpašības, kuru dēļ tas atzīts par kultūras pieminekli, un vai saglabājušos īpašību aizsardzība konkrētajos apstākļos joprojām nodrošināma ar nekustama kultūras pieminekļa statusu.

Apgabaltiesa konstatē, ka pārvalde pēc būtības jau ir lēmusi par jauna aizsardzības statusa noteikšanu, atzīstot objektu par kustamu pieminekli. Kaut arī pārvalde noteikusi pagaidu statusu (līdz brīdim, kad pieteicējs atjaunos vēsturisko ēku), apgabaltiesas ieskatā minētais nav pamats saglabāt objektam nekustama kultūras pieminekļa statusu.

Objekts kā nekustams kultūras piemineklis ir pilnīgi zaudējis kultūras pieminekļa vērtību. Tas vien, ka ir saglabājusies konkrētā objekta vieta un zemesgabala vide, kā arī dažas objekta autentiskās detaļas, nav pamats objektam saglabāt kultūras pieminekļa statusu tieši kā nekustamam kultūras piemineklim.

Faktiski tagad objektam ir noteikti divi aizsardzības statusi: gan kā kustamam kultūras piemineklim, gan kā nekustamam.

[17] Kā norādīja Senāts šajā lietā, tā kā kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība ir saistīta ar īpašiem pienākumiem un ierobežojumiem, ir būtiski, lai tā aptver tikai tos objektus, kuru vērtība attiecīgajā laikā joprojām ir aktuāla. Tā kā gan paša objekta stāvoklis, gan izpratne par aizsardzības vērtajām īpašībām laika gaitā var mainīties, kompetentajai iestādei izmaiņu gadījumā ir pienākums pārvērtēt objekta atbilstību kultūras pieminekļa statusam.

Senāts arī norādīja, ka lietā izvērtējams, kādas konkrētā objekta saglabājušās īpašības šobrīd būtu uzskatāmas par tādām, kas prasītu objektam saglabāt kultūras pieminekļa statusu tieši kā nekustamam kultūras piemineklim, un attiecīgi joprojām attaisnotu no šā statusa izrietošo pieteicēja īpašuma tiesību aprobežojumu, kā arī apsverams, vai objekta vērtīgo īpašību aizsardzību nevar nodrošināt ar citiem līdzekļiem.

Pārvalde viedoklī par Senāta spriedumu norādījusi, lai arī ēka ir demontēta, tomēr tai ir būtiska loma Jūrmalas koka vēsturiskās apbūves kontekstā. Tās vērtību veido ēkas vēsturiskais vizuālais tēls pilsētvides ainavā, Jūrmalai raksturīgās 20. gs. sākuma koka arhitektūras risinājums, publiski uztveramās ēkas daļas fasāžu kompozīcija, ko atjaunot ir iespējams, izmantojot oriģināli saglabājušos elementus un apdares detaļas. Pārvaldes ieskatā kultūras

pieminekļa statuss ir vienīgais juridiskais instruments, ar kura palīdzību iespējams atjaunot ēkas vizuālo tēlu , tādā veidā neļaujot mazināt vēsturiskās koka apbūves īpatsvaru Jūrmalā, kas no precedenta viedokļa kļūst arvien nozīmīgāk.

[18] Pieteicējs norāda, ka pārvalde grib piespiest pieteicēju uzbūvēt jaunu būvi, tomēr iespējamā ēkas replikas veidošana neatbilst kultūras pieminekļa pazīmēm, jo īpaši apstākļos, kad ēkas gleznainākā daļa (jumta frontoni divstāvu apjomā) nav saglabājušies un valsts un pašvaldības arhīvos nav datu par sākotnējo projektu. Valsts finansiāli neatbalsta objekta restaurāciju. Tieši otrādi – piemineklis kā jauna ēka zaudē noteiktus atvieglojumus.

Lietā nav strīda, ka objekts nodega 2009. gadā. Kā izriet no arhitektes /pers. C/ paskaidrojuma rakstā norādītā, nodedzis viss otrais stāvs, ieskaitot pirmā stāva pārsegumu, nodegušas vai stipri pārogļojušās visas starpsienas, lielākā daļa logu.

Ēkas arhitektoniski mākslinieciskajā inventarizācijā norādīts, ka līdz ugunsgrēkam tā bija simetriska apjomu kompozīcija – divstāvu ēka ar bagātīgu kokgriezuma dekoru pie ziemeļu fasādes divos jumta frontonos un jūgendstilam raksturīgu verandas logu stiklojumu starp tiem, un ziemeļu pusē simetriski piebloķētu vienstāva verandas apjomu ar analogu jūgendstilam raksturīgu logu stiklojumu. Ēkas ziemeļaustrumu daļā piebloķējas vienstāva, plānā lauztas formas veranda ar akcentējošu poligonālu torņa izbūvi. Šīs verandas apjoms ir izolēts no pārējās ēkas, tam ir sava ieeja. Dienvidu pusē – ēkas stilistikai neatbilstošas piebūves, būvētas 20. gs. piecdesmitajos gados. Ēkas gleznainākā daļa – jumta frontoni divstāvu apjomā – pēc ugunsgrēka nav saglabājušies. Spriežot pēc arhīva foto, var konstatēt, ka divstāvu ēkas daļai bija sarežģītas formas jumts – vidusdaļa divslīpju, kas abos galos savienojas ar perpendikulāra virziena divslīpju jumtiem, kuri akcentēti ar dekoratīviem frontoniem. Vienstāva verandai vienslīps jumts. Asimetriski piebloķētās verandas torņiem piramidāls jumtiņš. Pēc pirmā stāva ārsienām un arhīva foto var spriest, ka ārsienu apdarē bija horizontāls dēļu apšuvums. Apjoma stūri akcentēti ar bagātīgu dekoru – pilastriem, kas veidoti pēc kolonnas uzbūves shēmas.

Inventarizācijā secināts, ka pēc ēkas būvkonstrukciju apsekošanas rezultātiem un rekomendācijām ēkas atlikušās daļas konservācija nav iespējama, ieteicama ēkas nojaukšana. Lietā nav arī strīda, ka demontāžas projekta īstenošanā tika pilnīgi iznīcināti objekta pamati un demontēts ievērojami mazāks detaļu skaits.

[19] No pārvaldes norādītā izriet, ka objekta vērtību veido ēkas vēsturiskais vizuālais tēls pilsētvides ainavā, Jūrmalai raksturīgās 20. gs. sākuma koka arhitektūras risinājums, publiski uztveramās ēkas daļas fasāžu kompozīcija, ko iestādes ieskatā atjaunot ir iespējams, izmantojot oriģināli saglabājušos elementus un apdares detaļas. Tāpat pārvaldes ieskatā objektu ir iespējams restaurēt, izmantojot pieejamos objekta uzmērījumus un izstrādāto arhitektoniski mākslinieciško inventarizāciju, kā arī lietojot oriģinālam atbilstošus materiālus, paņēmienus vai tehnoloģijas.

Apgabaltiesa neapšauba, ka objektu būtu iespējams atjaunot, izmantojot saglabājušās detaļas, tomēr jautājums ir par to, cik šāds pienākums ir samērīgs. Jo nav strīda, ka objekta gleznainākā daļa (jumta frontoni divstāvu apjomā) nav saglabājušies un valsts un pašvaldības arhīvos nav datu par sākotnējo projektu. Saglabājušās ir tikai 38 detaļas, līdz ar to objekts faktiski ir jāuzceļ no jauna. Pārvalde arī norāda, ka objekts atjaunojams, lietojot oriģinālam atbilstošus materiālus, paņēmienus vai tehnoloģijas. Tā kā ēkai bija bagātīgi kokgriezuma dekori divos jumta frontonos un jūgendstilam raksturīgs verandas logu stiklojums, tas viss ir jāizgatavo no jauna, turklāt ievērojot autentiskumu, jo kultūras pieminekļu restaurācijā jālieto oriģinālam atbilstīgi materiāli. Tas neapšaubāmi prasa lielus finansiālus ieguldījumus.

Turklāt pēc atjaunošanas (jo faktiski objekts ir jāuzceļ no jauna) tas vairs nebūs kultūras piemineklis. Nav saprotams, kāpēc pārvalde apgalvo, ka pēc atjaunošanas objekts varētu būt kultūras piemineklis, jo tas neatbildīs noteikumu Nr. 720 2. punktam, kurš noteic: „Kultūrvēsturiskus objektus iekļauj valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, ja tie atbilst autentiskuma nosacījumiem, ko atkarībā no kultūras pieminekļa veida izsaka dažādas pazīmes, tai skaitā forma un uzbūve, materiāli un viela, lietojums un funkcija, tradīcijas, paņēmieni un apsaimniekošanas sistēmas, atrašanās vieta un apkārtne, valoda un citas nemateriālā kultūras mantojuma formas, raksturs un noskaņa un citi iekšēji un ārēji faktori".

Nav šaubu, ka faktiski jaunuzceltā būve tam neatbildīs, tāpēc, ka replika pati par sevi netiek uzskatīta par arhitektūras pieminekli, jo tā ir oriģināla būves vai objekta kopija, nevis autentisks vēsturiskais objekts. Arhitektūras piemineklis ir ēka, būve vai objekts, kam ir vēsturiska, mākslinieciska, kultūras vai arhitektoniska vērtība, un tam ir jābūt saglabājušamies no noteikta vēsturiskā perioda.

[20] Līdz ar to izvērtējams, cik samērīgs ir pieteicējam uzliktais pienākums restaurēt objektu, izmantojot saglabājušās detaļas, pieejamos objekta uzmērījumus un izstrādāto arhitektoniski mākslinieciško inventarizāciju, kā arī lietojot oriģinālam atbilstošus materiālus, paņēmienus vai tehnoloģijas.

Pieteicēja ieskatā objekta saglabāšana sarakstā un pienākums to atjaunot nav samērīgs un neatbilst Satversmes 105. pantam. Iestādes ieskatā no kultūras pieminekļa statusa izrietošs šāds aprobežojums ir samērīgs, ņemot vērā sabiedrības interesi saglabāt (atjaunot) kultūras pieminekli kā kultūrvēsturisku un izglītojošu liecību par Jūrmalas vēsturiskajai apbūvei raksturīgu celtni, ko konkrētajā vietā raksturo pilsētas iedzīvotāju vajadzībām celtas villas un savrupnami. Lai īpašuma ierobežošana būtu tiesiska, ierobežojumiem jābūt noteiktiem ar likumu, tiem jābūt ar leģitīmu mērķi un samērīgiem.

[20.1] Likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību" 3. pantā noteikts aizliegums iznīcināt, pārvietot un pārveidot kultūras pieminekļus, savukārt šā likuma 11. pantā noteikts, ka fiziskajām un juridiskajām personām jānodrošina, lai tiktu saglabāti kultūras pieminekļi, kas ir to īpašumā (valdījumā). Līdz ar to ierobežojumi īpašuma tiesībām kultūras pieminekļos ir noteikti ar likumu, apgabaltiesa arī piekrīt pārvaldei, ka sabiedrības interese saglabāt kultūras pieminekli kā kultūrvēsturisku un izglītojošu liecību par Jūrmalas vēsturiskajai apbūvei raksturīgu celtni, ir leģitīms mērķis.

[20.2] Pārvalde atsaucas arī uz Konvencijas 3., 4. un 9. pantu. Konvencijas 3. pants noteic, ka katra dalībvalsts apņemas veikt juridiskus pasākumus, lai aizsargātu arhitektūras mantojumu; šādu pasākumu ietvaros un veicot katrai valstij un reģionam raksturīgus pasākumus, nodrošināt pieminekļu, ēku grupu un nozīmīgu vietu aizsardzību. Savukārt Konvencijas 4. pants cita starp noteic, ka katra dalībvalsts apņemas novērst aizsargājamo objektu izkropļošanu, bojāšanu vai iznīcināšanu. Konvencijas 9. pants noteic, ka katra dalībvalsts apņemas nodrošināt, ka tai pieejamās varas ietvaros arhitektūras mantojumu aizsargājošās likumdošanas pārkāpumi sastaps atbilstošu un adekvātu attiecīgo institūciju rīcību. Šī rīcība attiecīgos apstākļos ietver prasību vainīgajam nojaukt jaunceltni, kas neatbilst prasībām, vai atjaunot aizsargājamo objektu tā sākotnējā stāvoklī.

Apgabaltiesa norāda, ka Konvencija visupirms nosaka pienākumus valstij. Turklāt pieteicējs pamatoti norāda uz Konvencijas 6. pantu, kas noteic, ka katra dalībvalsts apņemas: 1. nodrošināt varas iestāžu finansiālu atbalstu, lai uzturētu un atjaunotu arhitektūras mantojumu, kas atrodas tās teritorijā, saskaņā ar valsts, reģionālo vai vietējo kompetenci un pieejamā budžeta ietvaros; 2. nepieciešamības gadījumā veikt finansiālus pasākumus, lai atvieglotu šī mantojuma saglabāšanu; 3. veicināt privāto iniciatīvu, lai uzturētu un atjaunotu arhitektūras mantojumu.

[20.3] Vispārzināms fakts, ka Latvijā kultūras pieminekļu uzturēšana un atjaunošana ir bijusi un joprojām ir liela problēma, galvenokārt ierobežotā finansējuma dēļ. Latvija sniedz atbalstu pieminekļu privātīpašniekiem tikai pieminekļu uzturēšanas ziņā (nodokļu atvieglojumi), bet nekādā veidā nepiedalās privāto pieminekļu atjaunošanas pasākumos.

Tāpat norādāms, ka pieteicējs nav vainojams objekta iznīcināšanā. Nav pamatota arī atsaukšanās uz zemesgrāmatā nekustamajam īpašumam, kurā atradās objekts, jau kopš 1994. gada noteikto apgrūtinājumu – ēkām un būvēm saglabāt sākotnējo arhitektonisko izskatu un nodrošināt nepieciešamo restaurāciju. Apgrūtinājums noteikts 1994. gadā, kad objekts pastāvēja kā ēka, savukārt tagad ieraksts par objektu kā ēku ir dzēsts no zemesgrāmatas. Tas vien, ka pieteicējs, iegādājoties objektu, zināja par šo ierakstu zemesgrāmatā, nenozīmē, ka uzliktais pienākums ir samērīgs.

[21] No samērīguma principa satura citastarp izriet, ja publiskā vara ierobežo personas tiesības un likumiskās intereses, ir jāievēro saprātīgs līdzsvars starp sabiedrības un indivīda interesēm. Lai konstatētu, ka samērīguma princips ir ievērots, jānoskaidro, vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmo mērķu sasniegšanai, vai nav saudzējošāku līdzekļu šo mērķu sasniegšanai un vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša jeb proporcionāla.

Pieteicējs ieskatā samērīguma princips ir pārkāpts, jo adresātam uzliktais ierobežojums ir nesamērīgi lielāks nekā iegūtais labums. Nav izskatītas citas iespējas, ar kurām var sasniegt lietderīgu rezultātu, piemēram, objekta vietā uzbūvēt ēku atbilstoši konkrētajā teritorijā noteiktajiem apbūves principiem.

Turklāt pārvalde ir norādījusi, ka konkrētajā situācijā objekta nozīme ir vairāk no pilsētbūvnieciskā aspekta – ielas ainavai jāatgūst tās raksturs ar vēsturiskās ēkas tēlu. Pārvalde pieļauj objekta atjaunošanu arī mazākā apjomā, piemēram, pieļaujamas verandas apjoma izmaiņas. Līdz ar to no pilsētbūvnieciskā aspekta nav nepieciešams uzbūvēt precīzi tādu pašu ēku, bet galvenais ir tās vizuālais tēls. Secīgi, pārvalde nepamatoti norāda, ka kultūras pieminekļa statuss ir vienīgais juridiskais instruments, ar kura palīdzību iespējams atjaunot ēkas vizuālo tēlu, tādā veidā neļaujot mazināt vēsturiskās koka apbūves īpatsvaru Jūrmalā.

Apgabaltiesa jau norādīja, ka objekta restaurācija prasītu lielus finansiālus ieguldījumus, ņemot vērā, ka visas vērtīgākās detaļas jāizgatavo no jauna, ievērojot autentiskumu un lietojot oriģinālam atbilstošus materiālus, paņēmienus vai tehnoloģijas. Tā kā valsts nesniedz īpašniekiem finansiālu atbalstu kultūras pieminekļu restaurācijā, apgabaltiesas ieskatā pārvaldes piemērotā līdzekļa radītais slogs indivīdam nav samērīgs attiecībā pret leģitīmo mērķi.

[22] Leģitīmo mērķi – saglabāt Jūrmalas vēsturiskajai apbūvei raksturīgas celtnes – var panākt ar indivīdu mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Apgabaltiesas ieskatā arī jaunas būvniecības gadījumā ir iespējams saglabāt pilsētbūvniecības pieminekļim raksturīgo vēsturisko tēlu, saglabājot iepriekšējās ēkas būvapjomu un vizuālo tēlu. Pārvalde to izskatāmajā gadījumā nav vērtējusi.

Apgabaltiesa neapšauba, ka iestāde vienmēr ir konsekventi uzvērusi objekta atjaunošanas nepieciešamību, kā arī pieteicējam bija zināms par šādu pienākumu, iegādājoties konkrēto nekustamo īpašumu. Tomēr šāds pienākums ir nesamērīgs un pārvaldes mērķis – saglabāt ēkai Jūrmalai raksturīgās 20. gs. sākuma koka arhitektūras vēsturisko vizuālo tēlu – ir panākams citiem līdzekļiem. Pieteicējam ir tiesības realizēt jaunas ēkas būvniecību atbilstoši Jūrmalas pilsētas vispārējiem apbūves principiem valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļa teritorijā.

[23] Apgabaltiesas ieskatā nav nepieciešams analizēt pieteicēja norādīto vienlīdzības principa pārkāpumu, jo tam lietā nav izšķirošas nozīmes.

[24] Tā kā pieteikums ir apmierināms, saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu atbildētājam – Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldei – uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu 90 *euro*.

[25] Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums nav pamatots.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 307., 309. pantu un 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

n o s p r i e d a

apmierināt /pers. B/ pieteikumu;

uzdot Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldei viena mēneša laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās sagatavot projektu par vietējās nozīmes arhitektūras pieminekļa – nekustamā īpašuma /adrese/, izslēgšanu no Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta;

piespriest no Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes par labu /pers. B/ viņa samaksāto valsts nodevu 90 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente

V. Zommere

Tiesneši

I. Amona

K. Berķis

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.